

Поморски рекордери

Који су то чувени бродови и подморнице својом величином, лепотом или неубичајеном градњом обележили време у коме су постојали или у коме још постоје? Представљамо нека од тих пловила, по много чему нај на свету.

Највећи ратни брод

Није тешко погодити да је то носач авиона и да је земља која га поседује САД. Реч је о чувеној класи носача авиона *нимитц* (Nimitz), који представљају највеће ратне бродове на свету. Иако би неко помислио како би у тој категорији требало да се нађе нека крстарица или разарач, па можда и давно заборављени бојни бродови, то место, по депласману, припада управо носачу авиона.

Сем што имају дефинитивно највећу истиснину (количина воде која би се прелила из мора када брод заплови), сса 100.000 тона, те бродове убрајамо и у најдуже, а свакако и у бродове са највећом посадом. Можда би брод из те класе требало ставити изван конкуренције, јер он заправо нема такмаца међу осталим носачима авиона у свету.

Од Другог светског рата САД имају најбројнију флоту носача авиона. Ниједна друга морнарица није могла да их сустигне, па ни морнарица некад моћног Совјетског Савеза.

Носачи авиона класе *Нимитц* почели су да се граде још давних шездесетих. Заправо, кобилица првог у серији од десет носача авиона положена је 22 јуна 1968, а носач авиона *Нимитц* ушао је у оперативну употребу 1975. године. После њега, до данашњег дана у оперативној употреби налази се још девет таквих челичних грдосија (укупно десет носача авиона те класе). Треба напоменути да је та класа названа по чувеном адмиралу Кластеру В. Нимитцу (Chester W. Nimitz), који

је командовао америчком Пацифичком флотом у Другом светском рату и својом бриљантном стратегијом победио Јапан.

Бродови изграђени у тој серији имају следећа имена и ознаке: Nimitz CVN 68, Dwight D. Eisenhower CVN 69, Carl Vinson CVN 70, Theodore Roosevelt CVN 71, Abraham Lincoln CVN 72, George Washington CVN 73, John C. Stennis CVN 74, Harry S. Truman CVN 75, Ronald Reagan CVN 76 и George H. W. Bush CVN 77. ■

Нимиц

Депласман: од 90.000 до више од 100.000 тона (зависно од самих бродова)

Димензије: 332,9 x 40,8 x 9 м (максималне димензије највећих у класи)

Погон: два нуклеарна реактора који покрећу четири парне турбине, снаге 209 MW, четири помоћна дизел-мотора, снаге 8 MW, четири пропелера

Брзина: 30+ чворова

Посада: 3.200 чланова (180 официра) + 2400 чланова летачког особља (320 официра)

Наоружање:

– два до три осмоцевна лансера ПВО ракета Sea Sparrow, домета до 8 Нм;

– два RAM двадесетједноцевна лансера, домета 5,2 Нм (на бродовима CVN 68, 69 и 76)

– четири шестоцевна топа Vulkan Phalanx, домета до 1,5 км за противракетну одбрану (заменају се RAM системима)

Број авиона који носи:

90 авиона и хеликоптера (зависно од типа мисије)

Џиновска подморница

Ту титулу с поносом носи некад совјетска, а данас руска подморница класе *Тајфун* (Typhoon), која иде у ред нуклеарних подморница носача балистичких ракета. Подморнице те класе изграђене су у јеку *хладног рата*. Градња прве започела је 1977, док је у оперативну употребу уведена крајем 1981. године. Од тада до 1989. године, у размацима од једне до две године, у оперативну употребу уведено је шест таквих гигантских пловила. Оне су својим дизајном највише запањиле и збуниле западне војне аналитичаре, јер су балистичке ракете смештене спреда, а не отпозади, где су се налазиле на свим дотадашњим подморницама.

Постоји читав низ иновација које су проведене на тој јединственом пловилу. Све дотадашње, али и касније изграђене подморнице имају један цилиндар трупа и ракете које се налазе са задње стране, док је труп подморнице класе *Тајфун* сачињен од два главна цилиндра трупа који су постављени паралелно, а око њих је направљен главни труп подморнице, обложен плочама како би упијале звук који допире из подмор-

нице. Такође, наводи се да је унутрашњост подељена на пет трупова у којима је смештена посада, а они (трупови) су пак подељени у 19 секција. Такав распоред унутрашњих цилиндара трупа дозвољава подморници већу борбену живавост. Уколико дође до пробоја једног трупа, посада може да се евакуише у други и обезбеди наставак борбене мисије. Тај огромни простор омогућава и велики комодитет посаде, укључујући сауну и базен. Због таквог распореда цилиндара, подморница је изузетно широка.

Важно је рећи да је употреба титанијума у градњи омогућила већу чврстину унутрашњих цилиндара, а и дела за смештај торпеда и дела у коме се налазе командни и комуникациони системи.

Ово нису једине иновације уграђене у ту јединствену подморницу. Сам мост је вр-

ло великих димензија и на њему се не налазе хидропланска крила за управљање. Она су отпозади иза пропелера и спреда, али тако да напред могу да се увуку у тело трупа. Разлог такве градње је то што је предвиђено да подморница делује у зони арктичког леда, па мора да пробије до три метра дебелу ледену кору, изрони, испали своје ракете и уништи циљеве.

Да би ефекат таквог напада био што већи, подморнице класе *Тајфун* опремљене се чувеним балистичким ракетама SS-N-20 Sturgeon, од којих свака носи по 10 независно вођених бојних глава (MIRV) јачине од 100 кТ. ■

Поморник

Депласман: 470 тона стан-дардан, 525 т пун

Димензије: 56,2 x 2,3 x 2 м
Погон: пет гасних турбина по 10.000 хп, три пропелера, 4 x 100 kW генератори

Брзина: 60–63 чв

Радијус: 300 Nm, при брзини од 55 чв; пет дана

Посада: 21–23 члана

Наоружање: 2/XXII 140 мм лансера невођених ракетних зрна (132 ракете)

2/VI топа 30 мм

2/IV лансера ПВО ракета СА
стрела -3 (32 ракете)

пречника 2,5 метра, налазе се у трупу и служе за подизање лебделице и одржавање ваздушног јастука, док се три велика пропелера (по којима се лебделице и препознају) налазе на крменој страни лебделице. Ти гигантски четворокрилни пропелери, променљивог корака, са могућношћу промене стране окретања, пречника 5,5 метара у сапницама, омогућавају да се брод креће сталном брзином од 60 чворова по готово сваком терену.

Највећа лебделица

Морнарица Совјетског Савеза, односно Русије, држи још један рекорд у величини – имају најбрже десантно-искрчно средство на свету – лебделицу *поморник*. То пловило је дизајнирао чувени завод АЛМАЗ из Санкт Петербурга. Пројектовано је тако да извршава задатке брзог транспорта људства и материјала на непријатељеву обалу, током операција поморског десанта. Такође, брод је опремљен тако да пружа ватрену подршку искрцаним трупима, а у изузетним случајевима може да се користи и као минополагач.

Труп тог пловила велики је понтон, облика квадрата, подељен уздужним преградама на три дела. У централном делу је теретно одељење, у коме се превозе тенкови, односно оклопна или нека друга возила, зависно од ситуације у којој се употребљава. Друга два одељења користе се за главне и помоћне погонске машине, за превоз војника, бродску посаду и за остале бродске потребе. Труп брода је заштићен лаким оклопом, како би посаду и морнаричку пешадију током транспорта штитио од стрелачке паљбе и гелера.

Главна одлика лебделице јесте што оне практично клизе преко водене површине, што им, такође, омогућава да се крећу и по плажи, по мочварном тлу и по неким другим равним подлогама, али и преко препрека висине до два метра. Да би могле све то да остваре, лебделице имају јаке погонске машине које развијају брзину већу од 60 чворова.

Високотемпературске гасне турбине налазе се у трупу брода. Оне покрећу пропелере за подизање (*hovercraft effect* – лебдење над површином), али и за управљање лебделицом у вожњи. Четири пропелера,

Те лебделице, препознатљиве по величини која им омогућава изузетне десантне учинке, на брањену обалу превозе и искрцавају чак три тенка (док америчке лебделице LCAC имају могућност превоза само једног тенка). У случају да се тенкови не превозе, онда имам места за следеће комбинације оклопних возила и пешадије: осам БМП-2, 10 оклопна транспортера БТР-70 са 140 војника и 360 припадника морнаричке пешадије у теретном одељењу.

И наоружање тог пловила је импозантно. За подршку искрцаним трупима на обали, брод је опремљен са два двадесетдвоцевна лансера невођених ракетних зрна, али и са два шестоцевна топа са ротирајућим цевима, која се могу користити и за противракетну одбрану брода. За одбрану од дејства из ваздуха брод је опремљен са два четворострука лансера ПВО ракета *игла*.

Једина мана тог гиганта међу бродовима јесте кратак радни век погонског система. Од предвиђених 500 радних сати, његов радни век се сведе на свега 50 код се бродом превозе три, уместо једног тенка.

Не постоје сасвим прецизни подаци о томе колико је тих лебделица изграђено, али се барата бројем од 10 до 15. Претпоставља се да се у ратној морнарици Русије налазе три брода, али им статус није дефинисан (или нису у оперативној употреби или су у статусу резерве). У ратној морнарици Украјине налазе се два таква брода, док је највећи корисник тих пловила ратна морнарица Грчке, која их има чак четири. Иначе Грчка је једна од ретких земаља Северноатлантског савеза која отворено набавља оружане системе произведене у Русији. ■

Драшко ДУРКОВИЋ

Тајфун

Депласман: око 20.000 тона у површинској вожњи (по неким подацима и до 48.000 тона у зароњеној вожњи)

Димензије: 170–172 x 23–23,3 x 11–11,5 м

Погон: – два нуклеарна реактора снаге по 190 mW, две парне турбине по 50.000 хп, два седмокрилна пропелера у сапницама

Брзина: 12–16 чв у површинској вожњи, 25–27 чв у подводној вожњи

Наоружање: 20 ракета SS-N-20 Sturgeon, домета 8.300 км, 10 MIRV по 100 кТ свака, четири ТС 533 мм и два ТС 650 мм са 22 противподморничке ракете SS-N-15 или SS-N-16 и 12 торпеда

Посада: 150 чланова (50 официра)

Број активних јединица: три, и све у Северној флоти